

List izhaja
dvakrat na mesec.

Posamezna št. 75p

Naročnina
mesečno 1.50 D.Rokopis
vr.Ne frankiraj
ne se s.

INVALID

Poštšina plačana
v gotovini.Uredništvo in
upravnništvo v
Št. Peterski
vojašnici.

• Glasilo izvršnega odbora udruženja vojnih invalidov, vdov in sirot kraljevine SHS.

Govor dr. Ježa na Kongresu Udruženja vojnih invalidov v Ljubljani, dne 17. junija 1924.*

Dragi prijatelji in tovariši! Najprej se zahvaljujem za izvolitev za častnega člana. Ker vidim, v kakšnem stanju se nahaja invalidsko vprašanje še danes, sprejemam to zaupanje samo zato, ker hočem tudi v bodočih letih in še z večjo intenzivnostjo posvetiti svoje sile, da se kolikor je pač mogoče posamezniku, vsaj gotove stvari rešijo ugodno. Oglasil sem se k besedi, da se mi jo da k točki, ko se bo govorilo o taktiki in programu bodočega dela. Človek, ki je kot tih opazovalec opazoval kongres te dni, se je v gotovih momentih malodane resno zbal, da od vseh teh naših velikih naporov in vseh velikih želj in pametnih idej in praktičnih predlogov, kaj se naj stori, da se pride do pravilne rešitve invalidskega vprašanja, ne bo nič, ker vi sami niste dovolj disciplinirani. Vendar mislim, da bo ta kongres rodil pozitivne in velike uspehe. Vsi vemo, da sloga je takorekoč rešitev inval. vprašanja, ki stopa v svojo odločilno in poslednjo fazo in docela je razumljivo, da v očigled takega velikega trenutka vsak od nas hoče, da iz sebe dá vse to, kar ga boli in kar misli. Razumljivo je, da so vaše duše, ker ste invalidi, vsled nereševanja vaših teženj prilično eruptivne. Ne bojim se tega, da bi kongres ne rodil uspeha, ker se mi zdi, da je tudi vaš kongres bil neke vrste generalna spoved vseh naših pogrškov, slabosti in znano vam je, da je ta, ki spoznava in ve kakšne so njegove slabosti in v čem se je dosedaj pregrešil, da je ta človek že rešen.

Zato nas ne plaši to, da smo na kongresu pokazali, da smo tudi lahko manjši, nego ste bili v času vojne, ko ste ustvarjali to državo. Prepričan sem, da boste vi baš z ozirom na to, kar je naš cenjeni tovariš in prijatelj Lazarevič danes omenil, ponesli to s seboj kot geslo našega bodočega dela, da je treba v prvi vrsti, da v vrstah naših invalidov vlada največja in najlepša disciplina, ker v resnici so invalidi ena velika armada, katero mora, da predstavljajo. Ako ni disciplinirana, je nesposobna za odločno borbo.

Dovolite, da preidem na svoje misli, ki jih želim tukaj povedati in da se skupaj porazgovorimo.

Želim govoriti o programu in taktiki našega bodočega dela. Umestno in docela pravilno je včeraj nek tovariš omenil, da se vse naše delo mora gibati v dva pravca. Prvi pravec je borba in akcija za dober invalidski zakon, a drugi pravec je gospodarsko jačanje naših invalidov. Hočem govoriti največ o tem drugem pravcu in zato dovolite, da o prvem pravcu omenim nekoliko misli, ker sta obe zadevi zvezane med seboj in bi drug del mojega razlaganja ne bil popoln, če bi ne govoril nekoliko o prvem.

Ko sem čital poročilo Upravnega odbora, sem se vprašal: Kje se vidi, kako velika je ta armada naših invalidov? Bodimo iskreni! Vidi se, da niti vi sami, niti samo ministrstvo ne ve točno, koliko je vojnih invalidov v naši državi. Drugo, kar sem opazil je to: Vidim tukaj izključno samo moške. Zdi se, da mi pozabljamo, da so vojne vdove ravnotako vojni invalidi, da so vojne sirote ravnotako vojni invalidi, kakor ste vi. Vi vsi ste vojni invalidi v tem smislu, da je vam vsem zmanjšana sposobnost za delo. V tem smislu ste vi vsi eno. Zelo obžalujem, da nimamo v naših organizacijah, posebno pa v Izvršnih odborih in v Osrednjem odboru tudi zastopnika naših vojnih vdov in rodbin poginulih. Njih je več, nego vas, ali še več je nežnih otrok, za katere treba, da zastavite vse svoje sile, ker je to nekaka dolžnost, katero ste dra-

gevolje sprejeli, ko ste videli, kako so vaši vojni tovariši pred vašimi očmi dajali življenje svoje na altar domovine.

Radi tega bi vas prosil, da od tega kongresa pa vse do seziva Narodne skupščine 20. oktobra obrnete posebno pozornost, posebno akcijo organiziranju invalidov in vdov in sirot. Treba je, da strnete svoje vrste, da združite in zberete v svoje organizacije vse vojne invalide, vdove in sirote. Zakaj? Ker le tedaj bo imel vaš osrednji odbor pravo, da govori v imenu več kot pol milijona našega naroda za katere zahteva pravico od države, vlade in Narodne skupščine, katero so ustvarjali s svojo krvjo. Prosil bi vas, naj bo to ena od glavnih akcij najbližje bodočnosti, vsestransko delo organiziranja vseh onih naših tovarišev, vdov in sirot, ki še niso včlanjeni v organizaciji. Šel bi predaleč, ako bi vam hotel dajati tukaj nekake praktične nasvete, ali mislim, da bomo za to že še imeli priliko. Prosim vas pa, da posvetite za to vse sile. To je potrebno zbog tega, da se potem v očigled seziva Narodne skupščine 20. oktobra lahko zberete v veličastni državni zbor invalidov, vdov in sirot cele države, ali tako, da bi se ne koncentrirali na Beograd. Nego bi se naj povsod v državi, v vsakem večjem mestu v ta čas seziva Narodne skupščine vršili shodi invalidov dotičnega področja in povsod na teh shodih bi se naj iznesle zahteve z vso svojo odločno voljo, da mora Narodna skupščina takoj postaviti na dnevni red kot prvo točko, zakon o invalidih.

Sedaj prehajam na drugo.

Potrebno je, da začnemo akcijo za organiziranje naših tovarišev, ki stoje izven naše organizacije, a posebno vdov in sirot in to iz posebno važnega razloga. Ako mi hočemo, da realno, praktično in z nekakimi konkretno opravičenimi razlogi v pričakovanju praktičnega rezultata delamo okrog gospodarstva, je potrebno, da najprej ustvarimo to organiziranost. Od česa živijo vdove in sirote vaših padlih tovarišev danes pravzaprav? Ne morem si predočiti praktičnega rezultata gospodarskega ojačanja, ako te stvari ne shvatite tako, da je treba delovati na gospodarskem jačanju in socialni brezpravnosti vsakega poedinega invalida, vdove in sirote. Ker mi nimamo, žalibog, še do danes točne statistike, koliko je vojnih žrtev, a še manje nekako ekonomsko, nekako socialno statistiko vdov in sirot, bo vse do tedaj, dokler ne bomo za vsakega poedinega invalida, vdovo in siroto zbrali material, ki nam je potreben in utrdili razmere, kako živijo, s kakšnimi sredstvi še razpolagajo, glede njih premoženja, njih umskih in kulturnih sposobnosti, in dokler ne prerešujemo, kaj lahko oni sami naredijo in kaj je potrebno nam, da jim pomagamo — vse do tedaj bo težko tudi govoriti o nekakem skupnem delu o preskrbi. Posebno pa bo težko sprovesti v življenje ono lepo idejo o invalidskem zadrugarstvu. To je divna ideja in priznavam od svoje strani, da bi želel, da ima kolikor mogoče mnogo invalidskih zadrug, ker to ne samo da odgovarja najbolj prirodi našega naroda, nego je tudi za ljudi, ki živijo v takšnih ekonomskih in socialnih prilikah, kot naši vojni invalidi, najpraktičnejša oblika zadržnega gospodarskega sodelovanja in neka sigurna garancija za praktičen rezultat.

Nisem pa za to, da ustvarjamo nekako v megli zadrug in da sklenimo tukaj: ustanovimo sedaj toliko in toliko zadrug. Ne, ne tako. Nego, invalidske zadrug se morajo ustanoviti samo tam, kjer so za to pogoji za skupno delo med tovariši in prijatelji. Treba je preiskusiti, kjer se sploh čuti potreba, ali imamo ljudi, ki bi lahko sprejeli posel in dali neke garancije, da bo zadruga delala pravilno. Do tega spoznanja

pridemo samo tedaj, dokler točno ne proučimo, v kakšnih razmerah živijo poedini invalidi, vdove in sirote. Radi tega bi vam posebno priporočal, da osrednji odbor čim najbolj posveti posebno skrb za to, kako priti do socialne statistike vojnih žrtev. Lahko bi rekel: saj imamo že eno predvojno statistiko. Da, ti rezultati, ki so še danes velike važnosti, nam bodo pripomoček. Ministrstvo razpolaga s temi podatki. Ali mi nimamo te statistike za vdove in sirote. Sami veste, da je teh trikrat več, nego vas.

Govorim konkretno. V tej debati ste vi že sami priporočili bodoči upravi, naj ne dovoli, da bi se sprejel tak zakon, kakršen je predložen Narodni skupščini. Mislim, da je to še mogoče in je še čas, da se mnogo popravi v tem načrtu, ali glavno je, mislim, da se vaš osrednji odbor izrecno bori za to, da to, kar je dobrega v začasnem zakonu, pod nobenim pogojem ne sme izostati iz invalidskega zakona. Poleg tega, kar ste si že pridobili, kar vam je že dano in kar boste gotovo znali sedaj bolj izkoristiti, ker so tam odredbe, ki so posebnega značaja ravno glede cilja gospodarskega jačanja vojnih žrtev. Od vas in vaše dobre volje bo odvisno, ali oživite te odredbe detailnim delom. Poleg tega bom prešel na tiste konkretne in detaljne stvari, ki se posebno tičejo zbiranja finančnih sredstev, ki so potrebne, da se z njimi pomaga skupnemu gospodarskemu delu.

Dovolite, da se pri tej priliki spomnim na to, kar me je posebno bolno dirnilo, namreč na nesrečno vprašanje 4‰. To vprašanje je včasih bilo tako, da je izgledalo, da se vaš kongres razbije na tem vprašanju. Mislim, da ta 4‰ ni vreden toliko, da bi zbog tega v vaših vrstah mogel nastati razkol. Vidim, včeraj ste takorekoč potrdili sklep plenarne seje Osrednjega odbora, da se te 4‰ podeli na izvršne odbore. Do sem je stvar v redu, ali vprašam vas in prosim vas, da vi istotako daste sami sebi sveto obljubo, da te svote, katere bo vsak poedini izvršni odbor sprejel, ne uporabite tako, kakor do sedaj, ali vsaj dajte si svojo sveto besedo, da boste te 4‰ uporabili največ za gospodarsko ojačanje samega sebe. Ako se izneverite tej zaščiti, bi s tem gotovo nudili drugemu faktorju, od katerega so odvisni tisti 4‰ uporabite kodobro premisli, ali naj vam v bodoče sploh da ta denar. Prosim vas, da to 4‰ uporabite kolikor največ za gospodarsko okrepitev. V bodoče se naj gre za tem, da se teh 4‰ istotako da poedinim teritorijam, ali ne tako, da se to da eventuelno izvršnim odborom, nego onim kreditnim zadrugam, ki se bodo gotovo tekom leta odprle v naši državi. Sedaj je ena že v Skoplju, a slišim, da se ustanavljajo v nekaterih drugih krajih. Verujem, da bodo ta usstanovljenja kreditnih zadrug prva etapa v invalidskem zadrugarstvu. Priporočal bi, da te sume daste na razpolago dotičnim teritorijam preko teh zadrug in sicer brez obresti. Pri tem bo zadruga sicer imela le neznatno mogočnost dohodkov od tega denarja, ker bo ta denar uporabljala zopet za izdajo onih majhnih podpor, za katere ste mislili, da se v prvi vrsti naj uporablja. Ali treba vedeti, da bi teh 4‰ vendar iznašalo okrog 8 milijonov dinarjev.

Od druge strani imate, da dobite tiste odstotke od maloprodaje tobaka, vprašanje katero pa še ni definitivno rešeno. Hoče se tudi narediti tako, da se 1/2 % da invalidom, a ostala polovica bi se naj uporabila v druge svrhe. Tudi tukaj bi bilo nekako 8 do 9 milijonov. Tako bi imeli 15 do 16 milijonov.

Dalje je bila ena iz vaših kardinalnih zahtev, da se razni fond, ko postojijo, koncentrirajo v tem Narodnem fondu, za katerega pa je vsekakor potrebno, da dobi širšo nalogo in drugo organizacijo in da se Narodni fond in sredstva teh fondov prevajajo zopet preko vaših kreditnih invalidskih zadrug do poedinih invalidov, vdov in sirot kot gospodarska pomoč. Vi sami

* Dr. Jež je za svoje zasluge, ki si jih je stekel v invalidskem vprašanju, bil izvoljen na kongresu za častnega člana Udruženja.

znate, da obstoje poleg teh fondov še tudi druga imetja, to so prostovoljni prispevki. Ali v tem pogledu mora biti vaša bodoča uprava zelo energična. Meni se zdi, da državne oblasti, ki še danes upravljajo s temi raznimi fondi, delujejo nekako na to, da se sprejme zakon, ki bi odredil, da se vse to prenese v Narodni fond, kateri ima svoj denar pri državni hipotekarni banki.

Potem so še priložnosti in mogočnosti, da se pride do denarnih sredstev, ki bi se mogli preko kreditnih zadrug uporabiti za invalidsko pomoč. Mislim, da je bil prvi tovarš Lazarevič, ki je spomnil tiste viške obvezne vojne odškodnine. To vprašanje je važnega in praktičnega značaja za bodoče gospodarsko delo, zato, ker po zakonu o izplačanju vojne odškodnine mora država vse presežke, ki so čez zaokroženih svot, dati invalidskemu fondu. Vsekakor je zanimanja vredno, koliko znašajo pravzaprav ti presežki. V tem oziru sem povpraševal, ali žalibog, točno nisem mogel nikjer zveteti. Ali približno se že lahko zna izračuna, koliko bi ti presežki dali. Ve se, da je v Srbiji in Črni gori pri zadnjem štetju prebivalstva bilo skoro pol milijona gospodarstev, od druge strani se iz prejšnjih časov zna, da je bilo poedinah določil raznim poljedelcem v Srbiji in Črni gori okrog 400.000. Ako vzamete, da so sodišča za to vojno odškodnino uničena, da bo delu našega naroda na meji Bosne in Hercegovine priznana vojna odškodnina, lahko izračunamo, da bo teh določil (razsodbi) okrog 350—400.000. Ako vzamete, da presežek pri eni ali drugi določbi znaša nekako 200 dinarjev, bi to dalo okrog 70 do 80 milijonov dinarjev. To ni gotov denar, nego to je nominal. Zato bi bilo zopet potrebno za likvidacijo vojne odškodnine, da se da Narodnemu fondu, ker obligacije za vojno odškodnino znašajo okrog 80 milijonov. Kaj je s temi obveznicami vojne odškodnine, kakšno imajo danes vrednost, to približno veste, ali vendar so te obligacije za nas dovolj velike vrednosti. Ako Narodni fond te obligacije danes proda po borznem kurzu, dobi okrog 10 milijonov dinarjev. Teh 10 milijonov bi se dalo preko vaših zadrug prevesti v smislu gospodarskega okrepljenja poedincea. Vendar mislim, da to ni potrebno, ker vidi se, da se bo položaj v Evropi toliko umiril, da se bo tudi vprašanje poročstva na račun vojne odškodnine v Nemčiji zopet izvedlo. Zato bi pri tej priliki bilo potrebno, da se obligacije izkoristijo za invalidske fonde, ker v tem slučaju tistih 80 milijonov nominala ne predstavlja samo 10 milijonov v današnjem denarju, nego nekoliko več, ker kakor je znano, obstoja pri poročstvu relacije, da se računa 9000 za eno marko v zlatu. Ako delimo 80 milijonov nominala z 9, da to približno 9 milijonov mark v zlatu, a 1 marka v zlatu je 20 dinarjev v papirju. To pomeni, da za poročstvo v Nemčiji iznašajočih 80 milijonov v nominalu dobimo 180 milijonov gotovega denarja v papirju. To je dokaj lepa svota, ki bi se mogla izkoristiti na račun nabave v Nemčiji, da se nabavi orodje, da se nabavi gotove stvari za ureditev invalidskih primitivnih hišic, da bodo živeli v boljših higienskih razmerah, nego žive danes. Moglo bi se tudi naročiti nekatere stroje za večje produktivne zadrug, da bi potem tisti invalidi, ki morajo živeti v mestih, lahko osnovali produktivne zadrug, bodisi po strokah, v skupnih delavnicah.

Kje bi se mogla najti še druga finacijska sredstva? Poštna hranilnica je najbolj razširjena v celi državi. Ona sicer daje mnogo manje obresti, ali po svoji organizaciji in po svojem načinu vplačevanja in izplačevanja je praktična. Poštna hranilnica ne zbira denar zato, da ga drži, nego da ga zopet posojuje. Vem, da je dovolj dobre volje, da se iz teh sredstev, ki jih je dokaj mnogo, v pripravnem trenutku nudi tudi invalidskim zadrugam dovolj znaten kredit in to prav po ceni. Sicer se pa dobi kredit tudi od Narodne banke. Ako bode naša invalidska zadruga, katera deluje komaj 5 mesecev, ako bodo ostale kreditne zadrug pokazale solidno delo, to se bodo lahko te naše zadrug posluževale cenega kredita pri Narodni banki.

S tem nisem izčrpal vseh tistih virov, iz katerih bi bilo potrebno zbrati finančna sredstva, katera treba staviti v službo gospodarske okrepitve, nego sem pokazal le nekaj glavnih virov, da mi torej v resnici od države ne zahtevamo niti vinarja, da bi ga posebej v ta namen vnesla v budžet.

Vse to je že z zakonom odobreno, to so mrtvi kapitali, katere je treba samo, da se dvignejo

in koncentrirajo ter preko invalidskih zadrug dovedejo v službo gospodarske okrepitve naših vojnih žrtev. Na ta način mislim, da bi se lahko v zelo kratkem času zbrali okrog 40 in več milijonov dinarjev gotovega denarja, kateri bi se porabljal za to gospodarsko okrepitev, in se razdelil na kreditne zadrug, kakor naj potem posameznikom dajejo cene kredite za gospodarsko delo.

Zbog tega bi vam polagal na srce, da posebno priporočate vaši bodoči upravi, da za to akcijo izvoli iz svoje srede manjšo sekcijo, odbor, da eventualno zaprosi tudi druge ljudi in strokovnjake, kateri so v glavni zadržuni zvezi, da vas s svojimi bogatimi izkušnjami podpirajo.

Prihajam na vprašanje produktivnih zadrug. Ustanavljanje produktivnih zadrug je mnogo težji problem, nego je ustanavljanje kreditnih zadrug. Ali na drugi strani je zopet gotovo, da imamo med našimi invalidi toliko ljudi, kateri so dobili svojo strokovno izobrazbo v naših specialnih šolah ali izven njih pri poedinah mojstrin in dobro razumejo svoje rokodelstvo, a nimajo priložnosti, da bi se vrnili v vas, nego so prisiljeni, da ostanejo v mestih. Baš za te invalide je ustanavljanje gospodarskih zadrug velikega pomena.

Ni se treba podvzati in žuriti z ustanavljanjem teh zadrug od zgoraj doli, nego je treba začeti od doli. Vaše organizacije in vi vsi, ki najbolje poznate njihove razmere, pomislite in posvetite svojo paznjo ravno temu problemu. Ako vidite, da ni pogojev za ustanovitev zadrug, da se momentano za prvi čas zadovoljite z nečem drugim, to je s tem, kar se je v gotovih krajih kot uspešno izkazalo. Drago mi je, da mi je baš tukajšnji šef invalidskega odseka včeraj potrdil to misel. Včasih ne bo teh pogojev, ki so potrebni, da bi se ustanovila produktivna zadruga. Ali vendar se nahaja v nekaterih mestih po dva, štiri, pet invalidov, ki vsekakor ni dovoljno število za ustanovitev zadrug, ali vendar se da ustvariti vsaj svobodna skupna delavnica, ali da jim vi, organizacije ali kreditne zadrug pomagajo s tem, da jim daste na razpolago človeka, kateri bi vodil njihove knjige, kateri bi takorekoč praktično sodeloval z njimi in jim šel s sveti na roko. Je več načinov, ali to je zelo praktičen način. Sicer pa pridete sami v takih slučajih do spoznanja, kaj je treba v konkretnem slučaju storiti. To pa seve samo tedaj, ako boste imeli čimprej solidno in točno socialno statistiko današnjega stanja invalidov, vdov in sirot.

Šlo bi predaleč, ako bi se spuščali tukaj v detalje, kakšno naj bo delovanje v zadrugah. Gotovo se bodo našli tovariši, kateri bodo to vprašanje bolje razjasnili, ali hotel bi pripomniti to, da je potrebno zopet pri tem združnem delu posvetiti posebno pozornost gospodarski okrepitvi vojnih vdov. V mnogih slučajih si lažje pomaga moški, nego vdova, ki ima okrog sebe drobne otročice. Prišli boste do tega, da ne govorim ničesar novega, nego samo to, kar je takorekoč na dlani, kar je že udomačeno v naši državi. Posebno tovarišem iz Zagreba je to prav dobro znano. Tam je ljudska delavnica, v kateri nimajo samo moški, nego tudi vojne vdove gotovo skupno delo in gotov zaslužek. Jaz dam mnogo na takšno delo. Vendar je treba pomagati vojnim vdovam v mestih, posebno pa v tistih predelih naše države, kjer je narodno gospodar-

stvo močnejše v industriji, kakor n. pr. v Sloveniji. Naša država vsako leto nabavlja za vojsko, za bolnice, za kaznilnice in druge ustanove velike količine perila, obutev, obleke in vseh takih stvari. Nabavlja se v državi, ali največ se jih naročuje iz inozemstva. Mnogo tega, kar je potrebno za vojsko, bolnico itd., perilo, obleka itd., bi lahko dobavljale invalidske zadrug. Že je tudi v zakonu o državnem računovodstvu storjen korak naprej, da se lahko brez velike licitacije vrše ta naročila direktno v državnih invalidskih delavnicah. Žalibog, da se ta naredba ne izvaja povsod in se ne izkorišča v takšni meri, kakor bi se mogla. Z druge strani zopet se pa tudi ne more izkoriščati, dokler mi sami nimamo tega organiziranega, da bi lahko sprejeli takšna naročila.

Vsled tega bi vas prosil, da priporočite vaši bodoči upravi, da naj dela, da se donese moderni invalidski zakon, posebno povdarite tisto točko, ki je v našem projektu, ki pa je izostala iz vladnega projekta, to je odredba o tem prvenstvu ali omogočitev udeleževanja invalidov, vdov in invalidskih ustanov pri državnih naročilih.

Prosim vas zopet, ko se sedaj razidemo, da ne ponesemo s tega prostora tiste žalostne slike, ki se je pokazala v debati, da smo se preveč osebno prepirali, nego da ponesemo s seboj to, kar je bilo na kongresu lepega. Lepo je bilo to, da ste vsi sveto obljubili, da boste posebno to leto disciplinirani tako vzorno, kot ste bili za časa vojne, ko ste izvojevali naše ujedinjenje in osvobodjenje. Ne samo razširiti svoje vrste, nego vzgojiti se v organizaciji.

Dalje: Zahtevati preko bodoče uprave to, da se najde primeren način, da se čimprej izvede socialna statistika vseh vojnih žrtev, a tretje, kar najbolj priporočam: bodite pri izvedbah tega posla v resnici tovariši, tako, kakor ste bili za časa vojne.

Invalidi naše države, vojne vdove in vojne sirote predstavljajo danes ogromen produktiven kapital. Če tudi ste pohabljeni, če tudi vam je zmanjšana fizična sposobnost za delo in če tudi je vdovam in sirotam odvzeta gospodarska moč, vendar je preostala v vas vseh še ogromna produktivna moč. Ta produktivna moč se mora ohraniti, se okrepiti, se preskrbeti. Temu naj bodoča uprava posveti posebno pozornost. To je začetek. Mi moramo to moč razviti, ker je ta moč potrebna naši državi. Naša država se ne more odreči gospodarski moči niti enega moža. Invalidi naše države in padli vaši tovariši, ki so znali biti dobri vojaki, znali bodo biti tudi dobri delavci. Povsod sem pri vas zadel na besede: »Hočem, hočem, hočem, da delam.« Vi želite, da še poslednjo svojo silo postavite v službo domovine, katero ste osvobodili. Ta volja za delom, to je tisto, kar vas dviga nad ostale zdrave, kateri niso toliko pretrpeli, kateri nimajo toliko smisla za skupnost. Bodite prepričani, da vaše delo, katero z zmanjšano močjo, z bolečinami in naporom producirate, da bo to gospodarsko delo, oplojeno z vašo krvjo in ranami in s smrtjo vaših tovarišev, naši državi in vam prineslo velik blagoslov, da se bodo posebno vaše duše umirile, ko boste videli, da ste poleg svojih ran še vedno popolno ravnopraven član družbe, a mnogo zaslužnejši, kateri vršite veliko uslugo, ko svoje poslednje sile zopet žrtvujete za svojo domovino.

(Veliko odobravanje in ploskanje.)

Potek invalidskega kongresa.

Letos se je vršil IV. kongres delegatov Udruženja vojnih invalidov kraljevine SHS od dne 15. do 17. junija v Ljubljani. Prispelo je nad sto delegatov in gostov iz vseh pokrajin naše države ter središnji odbor iz Beograda. Dan pred kongresom se je vršila dopoldne zadnja plenarna seja središnega odbora, popoldne pa predkonferenca delegatov. Na predkonferenci so se delegati sporazumeli glede predsednika kongresa, dveh namestnikov in drugih funkcionarjev ter glede verifikacijskega odbora.

Dne 15. junija t. l. ob 9. uri dopoldne pa je predsednik središnega odbora tov. Mladenović otvoril kongres, na katerem so prisostvovali vsi delegati in tudi mnogo invalidov - članov, kateri so poslušali debato.

Tov. dr. Mladenović se je v nagovoru najprvo spomnil onih tovarišev, ki so dali svoje življenje za osvoboditev in ujedinjenje domovine. (Slava jim!) Na to pa je pozdravil največjega prijatelja invalidov Njegovega Velikanstva kralja, ki je na žalost zadržan priti na kongres.

Predlagal je, naj se pošlje kralju pozdravna brezjavka in je prečital njen tekst, ki je soglasno z navdušenjem sprejet. Nadalje je izrekel zahvalo Njegovemu Visočanstvu kraljeviču Djordju, ki je podaril udruženju milijon dinarjev, s katerim se je osnoval fond za sezidanje invalidske doma v Beogradu. Prečital je tozadevno depešo, ki se je soglasno z navdušenjem odobrila. Spomnil se je še velikega dobrotvorca Dimitrija Milojeviča iz Beograda, kateremu se istotako pošlje zahvalna depeša za osnivanje zapuščine. (G. Milojevič je namreč določil za slučaj svoje smrti veliko lepo palačo v Beogradu Udruženju invalidov.)

Nadalje govori dr. Mladenović, da mora kongres posvetiti vse delo nerešenemu invalidskemu vprašanju.

Kritizira, ker pri nas še 6 leto po vojni ni rešeno invalidsko vprašanje in spominja na posamezne prilike reševanja, nakar povdarja, da so bile že vse stranke na vladi pa niso rešile invalidskega vprašanja temveč samo obetale. Zato

naj gre kongres k svojemu težkemu delu in težkim dolžnostim.

Dalje pozdravi tov. dr. Mladenović visoke goste, ki so z navzočnostjo počastili otvoritev kongresa in sicer:

Generala g. Dragomira Stojanovića, komandanta dravske divizijske oblasti, velikega župana g. dr. Vilko Baltića, komisarja ljubljanske mestne občine g. dr. Krejčija, načelnika ministrstva g. Dušana Nikolića, šefa invalidskega oddelka g. dr. Mraka, višjega sodnega svetnika dr. Skaberneta, g. vojvoda Ilija Birčanina-Trifunovića kot odposlanca udruženja rez. oficirjev, g. E. Marjanovića, odposlanca četniškega udruženja, g. dr. Marušića, predsednika saveza dobrovoljcev, g. Jevrema Živanovića, predsednika profesorskega društva v Beogradu.

Za predsednika kongresa je bil izvoljen tov. dr. Ernst Turk iz Ljubljane, ki je takoj zavzel mesto in pozival vsled tega, ker se po šestih letih nimamo niti zakona, da vsi enokrvni bratje od Triglava do Vardarja manifestiramo za naša prava in pokažemo, kako se da rešiti, ker je to v interesu ne samo družabnosti, nego tudi državni interes.

Nato se izvolita dva podpredsednika kongresa in sicer tov. Spasoje Dimitrijevič in Blaž Svetič, dva tajnika in sicer Mihajlo Gavrič in Ivan Stepanovič iz Kragujevca ter overovatelji Krsto Lošić, Arsa Semijević in Brković. V verifikacijski odbor pa se izvolijo Jovan Dimić, Aleksander Baltić, Nikola Vulica, Matko Štefe in I. Kontić. V odbor za prošnje in pritožbe pa se imenujejo Rus Zdravko, Radović I., Živković Sava, Živković Lavoslav, Brkić, Milošević Milan in Nedić Božidar.

Prečita se pozdravni dopis Ruskih Ratnih Invalida v Jugoslaviji iz Beograda, ki pozdravlja kongres.

Govoril je nato kot gost vojvoda Ilija Birčanin-Trifunović, kateri je v imenu rezervnih oficirjev-bojnikov povdarjal, da spremljajo in podpirajo z največjimi simpatijami delo invalidov, ki po zaslepljenosti onih, ki so za to pozvani ne morejo dobiti tako dolgo svojih pravic. Želel je, da kongres razmotriva o tem, da bi vsa udruženja, ki zastopajo stališče v vojni se nahajajočih oseb združila v enotno zvezo, kateri naj bi načelovala markantna vojaška osebnost.

V imenu dobrovoljcev pozdravi kongres g. dr. Marušić. Zastopa idejo svojega predgovornika po združitvi v čvrsto falango, ki bo rešila tudi invalidsko vprašanje. Šramota je, da v državi, kjer so invalidi toliko pretrpeli, že šest let čakajo na rešitev. Želi mnogo uspeha in je prepričan, da bodo kongresovi sklepi znali narediti na kompetentnih mestih toliko, da invalidi ne bodo čakali kdaj bo kaka stranka iz njihovega vprašanja naredila strankarsko vprašanje, temveč, da vprašanje pritirajo na dnevni red.

Tov. dr. Turk odredi čitanje izvestja o delu središnega odbora za preteklo društveno leto ter račune dohodkov in izdatkov. Verifikacijski odbor pa gre v stranske prostore izvršiti verifikacijo. Kmalu nato se povrne in tov. Matko Štefe razglasi, da je verificiranih 94 delegatov, 5 pooblastil pa je spornih. Radi teh pa je nastal velik spor in govorilo je veliko govornikov.

Po dolgem prerekanju se sprejme še teh 5 spornih pooblastil. Kongres se prekine na 3. uro popoldne.

Popoldne se oglasi tov. dr. Mladenović s pritožbo, da mu je predpoldne dr. Turk kot Predsednik odvzel besedo in hoče satisfakcijo.

Tov. dr. Turk pojasni, da je to storil vsled govorenja o stvari, o kateri ni bilo več diskusije (mandat tov. D. Ilića). Ker je nastal nadaljni prepir, odloži tov. Turk mesto predsednika kongresa.

Prevzame pa to mesto tov. Spasoje Dimitrijevič.

Tov. Lazarevič kritizira, zakaj se ne da tiskati izvestje odbora 10 dni pred kongresom, da bi ga vsak že prej prečital in ne bi bilo zamude na kongresu. Dalje se pritožuje, da se pri invalidskih posojilih zahteva največje dovoljene obresti 12%. Zadruga bo kmalu kapitalistična ustanova, ker so tovariši, ki imajo kar po 200 do 300 delnic. V izvestje ni uprava unesla važnih stvari, nasprotno pa dosti nevažnih. Na primer zgradbe v Zemunu, vojne odškodnine, kdaj se bodo dobile?, fond kneza Mihajla za zidanje invalidskega doma. Država dolguje na invalidskih pokojninah 200 milijonov dinarjev. Zato pa je v državni kasi ostalo nepotrošenega 1 mi-

lijardo 31 milijonov od 1. julija 1923 do 1. januarja 1924. Iz tega se je porabilo samo nekaj za železnice in investicije, drugo je ostalo. Nemoralno je, da država, ki ima preostanek ne da invalidom pomoči, tako da morajo padati po ulicah. Prvenstvenega prava pri licitacijah in drugod se vojnim žrtvam ne daje. Zato je treba nastopa naše organizacije, da se vsi invalidi organizirajo, danes je komaj petina. Vse osebnosti pa morajo pasti.

Tov. Nedić kritizira upravo sred. odbora, ker dela po načelu »Kdor te udari po eni strani lica, mu obrneš še drugo stran«, mesto da bi šlo »roko za roko, zob za zob«. Redukcija invalidov se je tako izvršila, da je reduciranih 30% invalidov. Drugo leto jih bo pa zopet 30%, če bo tako šlo. Tako bo rešeno vprašanje. O nas pa sodijo ljudje, ki niso bili v strelskih jarkih. Zakon še leta dni ne bo rešen.

Korupcija je prevzela že vse od najvišjega do najnižjega. Zato ne gre več s prošnjami dalje. Izvršni odbori morajo delati po načelu: »Kdor hoče, da živi, naj se bori!«

Tov. Dimitrijevič prečita depešo Njeg. Vel. kralja, ki se zahvaljuje za pozdrave in želi kongresu najboljše uspehe. (Vskliki živijo kralj.)

Tov. Dušan Ilić izjavlja, da je še Albanija rešila invalidsko vprašanje, samo mi ne. Kritizira redukcijo invalidov in veli, da jih nameravajo kakih 50% reducirati, ostali pa tudi ne bodo imeli ničesar.

Govori tudi o redukciji invalidov v državnih službah, ki se vrši samo po strankarskih načelih. Navzočemu načelniku g. Nikoliću veli, da se napadi radi redukcij ne tikajo uradnikov ministrstva, temveč samega ministra, ki vse to odredi. Nadalje govori o bodočem zakonu, o invalidskih domovih in zapuščinah.

Tov. prof. Milošević kritizira delo središnega odbora. Isti pa tudi ni kriv vseh neuspehov, kriv smo veliko mi sami, največ pa ministrstvo za socialno politiko. Vlada rešuje vse po strankarskih motivih.

Tov. Grubić iz Zagreba hvali sedanji središnji odbor, ki je onemogočil politično korupcijo in lepo štedil z denarjem. Dalje priporoča povečanje zadrugarstva za kar je treba privatne inicijative. Z zakonom se ne bo definitivno rešilo invalidsko vprašanje. Invalidi, ki jih je država reducirala, se morajo na vsak način obdržati v organizaciji. V čvrstem kolu hoče biti borba jačja.

Tov. Mlekuš izjavlja se proti izvestju nadzornega odbora, ker stoji tam samo koliko je Ljubljana sprejela, ne pa koliko je izdala.

Tov. Krušič govori o redukcijah, o zastoju pokojnin in o zadrugarstvu.

Radi vračila potnih stroškov za svedoke, ki so pozvani po specialnih komisijah se je odgovorilo, da ni sredstev in se jih tudi ne bo dobilo. Razkriva krivice specialne komisije. Reducirala je celo invalida, ki je potem čez 3 dni umrl na Golniku vsled vojnih posledic.

Imamo invalide reduciranice, katerim se sedaj niti protez noče dati.

Oddelek za socialno politiko v Ljubljani se pušča kar vedno brez kreditov, zato ne more dajati nobenih pomoči.

Specijalni sud v Beogradu, ki končno odloča o redukcijah, ima samo 4 uradnike, akte pa iz cele države. Če bo šlo tako, ne more 5 let izvršiti svojega posla. Kaj koristi potem tudi nov zakon, ako pride? Veliko aktov se najbrž ne bo nikdar več vrnilo. Treba je najti pot za hitro rešitev vseh aktov. V Sloveniji se je odvzelo invalidskemu odseku reševanje o pokojninah ter se je preneslo na redna sodišča. Poprej je bilo malo nedostatkov, ali danes stoji vse, ker se šele pričakuje delitve na oblasti in posamezne kompetence. Sodišče pri nas danes nima nobenih direktiv, ne kredita, ne delavcev, kako hoče potem reševati. Posledica je, da v Sloveniji sedaj tretjina vojnih žrtev ne prejema pokojnin. Invalidi so bili reducirani tudi iz državnih služb. Zakon jim daje prvenstveno pravo za drž. službe. Res je, da niso imeli nekateri kvalifikacije, a bili so tudi drugi neinvalidi brez kvalifikacije obdržani, nasprotno pa oni invalidi s kvalifikacijo reducirani. Pri tem država ne bo dosegla svojega namena radi štedenja zmanjšati uradništvo, ker so bili invalidi na najnižjih neznatnih mestih. Na njihovih mestih so danes osebe, ki imajo dvakrat toliko plače.

(Dalje prih.)

RESOLUCIJA

sprejeta na IV. državnem invalidskem kongresu v Ljubljani.

Zaslišavši referate Osrednjega odbora Udruženja vojnih invalidov, a potem izčrpne diskusije teh referatov, IV. invalidski kongres sprejme sledečo resolucijo:

1. Z boleštvu v duši konstatira skrajno brezbriznost vseh kraljevskih vlad od osvoboditve do danes glede rešitve invalidskega vprašanja, obtožujoč jih pred narodom in javnostjo, kot krivce prerane smrti tisoče in tisoče svojih najboljših in najzaslužnejših sinov tega naroda in ravno toliko še živih pahnivši na beraško palico.

2. Konstatira nespoštovanje in puščanje v nemar dolžnih obzirov glede kraljevskih želja od strani odgovornih vlad 1922, 1923 in 1924. Zahvaljujoč se Nj. Vel. kralju na toplem zanimanju za svoje pohabljenosti in nesrečne vojne tovariše, konstatira Njegovo osamljenost v tem pogledu, osamljenost, katera nam ga pa še priljublja bolj in lahko računa na nas v vsakem momentu.

3. Obsoja sistematično iztrebljanje invalidov od strani kraljevske vlade in namero, da jih onesposobi v zakoniti obrambi njihovih svetih pravic in to: a) odvzetje ugodnosti vožnje, b) nasilno in brezpravno reduciranje invalidov in c) nepriznavanja v novem invalidskem projektu zakona invalidskih organizacij.

4. Protestira proti nasilni redukciji invalidov z že izrečenimi sodnijskimi obsodbami o invalidnosti in proti izključitvi zastopnika invalidskih organizacij iz komisij za pregled invalidov, kar se je namenoma zgodilo. Odločno zahteva obnovo reduciranih invalidov, a svojim nesrečnim reduciranim tovarišem pošilja tovariški pozdrav.

5. Konstatira neverjetno indolentnost in pomanjkanje ljubezni današnjega parlamenta — kar je vzrok malo število pravih vojnih invalidov v njem — napram svojim žrtvam. Od takšnega parlamenta ne pričakuje boljše usode in mu tudi ne izreka nobene želje.

6. Ne soglašajo z delom na novem zakonskem projektu, ne sprejema nobene odgovornosti zanj in odločno zahteva projekt, ki se je izdelal skupno z zastopniki invalidov in zastopnikom kraljevske vlade g. dr. Žerjavom in ministrstvom socialne politike v Ljubljani.

7. Zahteva od kraljevske vlade, da izpolni pismene obveze gg. ministrov financ dr. Kumanudija in socialne politike dr. Žerjava podane v imenu vlade, posebno glede osnivanja invalidskega doma za onemogle invalide, ker se drugače razvije beračenje v najširšem razmahu v sramoto vlade, parlamenta in naroda.

8. Zahteva, da se uzakoni stalni invalidski zakon racionalno obdelan v sporazumu z zastopniki centralne organizacije v Beogradu.

9. Zahteva pravilno reguliranje sedanjega nevdržljivega položaja vojnih sirot in rodbin padlih vojakov, kakor tudi izplačilo neizplačane invalidnine.

10. Zahteva zavarovanje položaja uradnikov in uslužbencev iz invalidskih vrst in zopetno vrnitev v službo že reduciranih brez njihove krivde.

11. Zahteva, da se vsi tisti uradniki, kateri so zbog invalidnosti prisiljeni da zahtevajo penzijo, upokoje po novem zakonu v smislu člena 137. zadnji odstavek.

12. Zahteva, da vsi tisti aktivni oficirji, ki so se borili za slavo domovine in so kot invalidi pezionirani, invalidske specialne komisije pa so jih reducirale, povrnejo v aktivno službo s činom in rangom, katerega bi imeli, ako bi ne bili invalidi, in če so za službo sposobni, da se obdrže, ako pa ne, naj se upokoje po novem zakonu o ustroju vojske in mornarice.

13. Da se invalidom poviša od 5 na 10% od male prodaje tobaka, neinvalidom pa se naj zmanjša na 3%.

14. Da se vsi invalidi oproste od plačevanja invalidskega davka.

15. Obsoja strankarstvo, ki je dovedlo do današnje politične nestrpnosti, kar ruši temelje te države, za katero so invalidi doprinesli največ žrtev in pozivlja današnje stranke na slogu in delu v interesu domovine, katere interesi morajo udušiti osebne in strankarske.

16. Prosi Nj. Vel. kralja Aleksandra še nadalje za Njegovo zaščito nesrečnim vojnim tovarišem, ker nimajo več nikogar, na katerega bi se naslonili.

17. Obrača se k narodu kraljevine SHS in ga prosi za moralno pomoč za svojo sveto stvar in podporo, ker smo dostojni njegove podpore in pomoči, ker smo mu prinesli svobodo, žrtvujoč sebe.

18. Pozdravlja novoosvojene svoje tovariše invalide z Jadrana, kakor tudi ves še neosvojen živelj s toplo željo skorajšnjega osvobojenja in prisоедиjenja materi domovini.

19. Pošilja vojnim žrtvam širom cele države tovariški pozdrav in jih resno opominja, da se složno grupirajo okrog svojih organizacij in da so pripravljeni na prvi poziv svojega vodstva, da se energično do kraja potegnejo za svoja prava, ker situacija postaja obupna.

20. Pozdravljajo državno edinstvo in ostajajo večni privrženci integralnega edinstva enokrvnih, a troimenih bratov.

21. Stavljaja v obveznost predsedništvu kongresa, da še ta dan preda to resolucijo Nj. Vel. kralju kot svojemu izpričanemu prijatelju in zaščitniku in ga prosi za podporo v smislu tu povedanih zahtev in želj.

22. Zahteva Zvezo bojevnikov in pozdravlja vse tovariše bojevnike, dobrovoljce in četnike.

23. Ne mara predložiti te resolucije kompetentnim, ker v očigled dosedanjega delovanja v pogledu vojnih žrtev je vsaka nada v njihovo pravilno pojmovanje in čut interesa države in naroda izgubljena, ker pravilno rešen invalidski problem je zavarovanje države v moralnem smislu in zavarovanje naroda v bodočnosti, a njim je več strankarstvo od domovine.

24. Pozdravlja Nj. Vel. kralja in domovino, a obsoja vladu in parlament.

Društvene objave.

Proračuni — Obračuni.

V smislu člena 45. društvenih pravil in v skladu s tem po členu 19. pravilnika bi morale vse podružnice do 1. aprila poslati proračune dohodkov in izdatkov za leto 1924 nadrejeni organizaciji, t. j. Izvršnemu odboru v odobrenje. Ker tega nekatere podružnice še niso storile in ker mora izvršni odbor po členu 13. pravilnika pošiljati Središnemu odboru vsake 3 mesece točen pregled vseh dohodkov in izdatkov za celo pokrajino, pozivlja izvršni odbor vse podružnice, da ne glede na to, ali so poslate že proračune ali ne, pošljejo najkasneje do 15. julija točen obračun vseh dohodkov in izdatkov, učenjenih v času od 1. januarja 1924 do 30. junija 1924. Ta obračun, ki naj bo za dohodke kot za izdatke sestavljen po panogah dohodkov (članarina in vpisnina, dohodki od veselja, prispevki dobrotvorov, dohodki od nezaščitenih trafik, dohodki od prodaje članskih knjižic, od prodaje značk, vrnjena posojila itd.), odnosno izdatkov (pisarniške potrebščine, plača tajnika, nagrade, podpore, stroški pri veseljah, potni stroški, najemnina, poština itd.) naj vsebuje vse denarne poste od 1. januarja do 30. junija t. l., všteti seveda tudi preostanek od lanskega leta. Te obračune morajo poslati tudi podružnice, ki so doslej redno pošiljale mesečne, odnosno 3-mesečne obračune, ker bo s tem s tehnične strani izvršnemu odboru zelo olajšano. Podružnice, ki bi tega obračuna ne znale, odnosno ne mogle sestaviti, naj pošljejo točen prepis blagajniške knjige od 1. januarja do 30. junija t. l. Na podlagi teh obračunov, odnosno prepisov, bo izvršni odbor sestavil proračune za one podružnice, ki jih doslej še niso poslate — proračune podružnic, ki jih je izvršni odbor že prejel je smatrati za odobrene in bodo o tem podružnice še posebej obveščene — in pregled dohodkov in izdatkov vseh podružnic v Sloveniji za čas od 1. januarja do 30. junija t. l.

Od 1. julija dalje odpadejo mesečni obračuni (po tiskovinah, ki jih je naložila prejšnja centrala). Od tega dne dalje morajo vse podružnice pošiljati 3-mesečne obračune, odnosno podružnice ki bi teh obračunov ne znale sestaviti, 3-mesečne prepise iz blagajniške knjige. Prvi tak obračun bo poslati 1. oktobra za četrtletje oktober do všteti decembra. Izvršni odbor bo obračunal pažnjo na to, da bo vsaka podružnica poslala do 15. julija zahtevani obračun za prvo

polletje, glede drugih dveh obračunov pa bomo podružnice še posebej obvestili. Upamo, da ne bodo potrebne nobene urgence. V interesu organizacije bo, da se tak pregled vseh dohodkov in izdatkov čimprej sestavi. Iz njih bomo razvideli, koliko premoremo in kaj bo ukreniti, da se bo finančna stran nekaterih podružnic organizirala tako, da bodo tudi ta na dobri finančni podlagi. — Nadzorni odbor.

5% nagrada blagajniku.

Vse podružnice opozarjamo na dejstvo, da so z dnem, ko je bil razglašen v našem glasilu Pravilnik o finančnem poslovanju Udruženja itd. (glej »Vojni Invalid« štev. 3. z dne 16. februarja t. l.) prenehale 5% provizije od plačane članarine, ki so jih prejemale blagajniki. Iz mesečnih obračunov, ki jih podružnice pošiljajo, je Izvršni odbor ugotovil, da si nekateri blagajniki še vedno zaračunavajo provizijo. Teh postavk Izvršni odbor ne bo priznal, v kolikor pa so jih nekatere podružnice že izplačale, se smatrajo za odobrene, v bodoče jih pa kot že navedeno ne bomo več pasirali. N. O.

Potni stroški delegatorov.

Glasom sklepa letošnjega občnega zbora Izvršnega odbora v Ljubljani mora Izvršni odbor po vsaki plenarni seji Središnjega odbora v Beogradu sklicati skupščino delegatorov vseh podružnic v Sloveniji in da krije eno polovico potnih stroškov za delegata Izvršni odbor, drugo polovico pa podružnica. Ker ima izvršni odbor z ugotavljanjem potnih stroškov delegatorov obilo posla in je delo običajno oteženo še s tem, ker podružnice ne opremijo računov s potrebnimi prilogi (potrdila za avto-vožnje, vožnje do kolodvora) in tudi ne navedejo časovnih, odnosno povratka delegata na dom, pozivljamo tem potom vse podružnice, da v bodoče pri polaganju računov, navedejo vse preje navedene podatke in opremijo račune s potrebnimi prilogi in da potem, ko prejmejo eno polovico stroškov povrnjenih, pošljejo Izvršnemu odboru za poslati jim znesek pobotnico. Teh nam marsikatera podružnica še ni poslala za prvo anketo in jih zato tem potom ponovno pozivljamo, da to čimprej izvršijo. N. O.

Naše gibanje.

Občni zbori: Izredni občni zbor podružnice Šmarje pri Sevnici se vrši dne 20. julija t. l. v gostilni »Požun« v Šmarju ob pol 9. uri dopoldne.

Izredni občni zbor podružnice Slovenjgradec se vrši dne 6. julija t. l.

Izredni občni zbor podružnice Št. Peter v Savinjski dolini se ni vršil, kakor je bilo javljeno 22. junija, pač pa je preložen vsled različnih zaprek na 18. julija t. l. Vrši se v prostorih g. Antona Kozmel-a v Št. Petru.

Delegatska anketa U. V. I. izvršnega teritorija Ljubljana se bo sklicala takoj po prvem plenumu, ki bo okrog 10. julija t. l.

Novoizvoljeni Središnji odbor U. V. I. je prevzel svoje posle 25. junija t. l.

Naši grobovi.

Iz podružnice Št. Peter v Savinjski dolini že dolgo ni prinesel nič Vojni invalid. To pot pa moramo zopet javiti tužno vest, da je iz naše srede zopet iztrgala neizprosna smrt tovariša Alojzija Ažmana iz Slatine-Rečica ob Paki. Sovražnikova puška mu je v vojski zadala kar 24 ran. Za posledice ni dobil leka, zato se je moral za večno ločiti od tega sveta, dasi v najlepši dobi življenja. Dne 25. maja t. l. ga je obiskala bela žena in ga poslala na drug svet iskati boljše sreče, zaščite in pravice. Doma pa plakata dva nepreskrbljena otročka.

Počivaj po usodi ti nemili
V prerani zemeljski gomili.
Saj gremo vsi in pridemo
Tja, kjer se zopet snidemo.

Smrt. V najlepšem času namreč 3. maja t. l. umrla je naša zvesta članica vojna vdova Antonija Korošec. Umrla je na posledicah proletarske bolezni jetike ter je zapustila dve siroti z 11. oziroma 5. leti. Bridko je bilo gledati siroti Vido (Tončka se še ne zaveda, kaj je izgubila) v njeni boilesti, kako pretresljivo je plakala, ko so pogrezali rakev s truplom ljub-

ljene mamice v jamo. Še zadnji dan pred smrtjo je slonela ob bolniški postelji ter glasno prebiralala mašno knjigo, kakor je mama prosila. Revica pa je pri takem opraviilu sama nalezla jetiko od mamice in najbrže ne bo dolgo, ko bomo sporočali, da je odšla za mamo, katero je tako iskreno ljubila. Kljub delavniku in dežju se je udeležilo pogreba večje število članstva, posebno vdove, katere so nosile društveni nagrobni venec. — Toda silno se moti oni, kateri misli, da nam je invalidski odsek na našo vlogo za poravnavo pogrebnih stroškov itd. sploh kaj odgovoril. Kaj še. Čemu neki? Samo da je ene vojne žrtve manj.

Usoda invalida-proletarca. Malej Ivan, 60% vojni pohabljenec, rodom iz Koroške Bele, je zastoj iskal dela v raznih podjetjih Slovenije. Povsod so se mu vrata zaprla, češ, invalid si, čemu nam boš? Pred desetimi leti smo te bili veseli, ko si zdrav in čvrst odhajal brant nas in naše tovarne, a zdaj? — zdaj te ne potrebujemo. Šele v Avstriji, v daljnem Solnogradu je dobil posel. Toda domotožje se mu je zbudilo, pisal je domov, da o kresu na svidenje. Toda prišlo je drugače. 9. junija se je ponesrečil, zakrili so ga valovi reke Salzach v katero je v temni noči ob gromu in viharju zablodil. Ni ga več in ga ne bo. Bodi mu lahka tuja zemlja!

Smrtna kosa. V Št. Jerneju na Dolenjskem je umrl tajnik podružnice in delegat Izvršnega odbora tov. Josip Zagorc. Pokopali so ga dne 21. junija t. l. Zapuška ženo in dva otročka. Sušica, katero si je nakopal vsled vojnih naporov, ga je položila komaj v 33-letni življenjski dobi v prezgodnji grob.

Na Golniku v zdravilišču je preminul dne 22. maja 1924 tov. Ivan Jeras. Bil je vzgled značaja, zato je bil jako priljubljen med svojimi tovariši, ki ga zelo težko pogrešajo. — Naj v miru počiva pod ponosnim Storžičem.

Poročilo iz Konjic. Javljam tužno vest, da je preminul v najlepši moški dobi 40 let, v torek 17. junija t. l. naš tovariš Anton Klančnik. Bolehal je iz vojske na pljučni boilezni in je bil 60% dela nezmožen. Specijalna komisija je zahtevala od njega še dokumente, ako izvira boilezen iz vojne. Pokojnik pa ni mislil več na odredbe današnjih posvetnih komisij, temveč na večno domovino, v kateri nima toliko gorja in trpljenja. Bil je pripravljen na to, zato je izrekel besede »pustite me pri miru, saj nisem itak dobil pare že celo leto. — Pogreb se je vršil dne 19. junija t. l. ob veliki udeležbi občinstva. Pri sprevodu sta bila dva duhovnika in sicer g. župnik iz Stranic in g. vikar iz Konjic. Podružničnih članov je spremlilo pokojnika k zadnjemu počitku 18 z vencem in belim trakom, na katerem je bil napis: »Zadnji pozdrav tovarišu članu Udruženja vojnih invalidov«. Pred odhodom iz domače hiše se je poslovil od njega v imenu vseh sotrpinov tovariš Podlunšek, tajnik podružnice. Pri grobu pa je pretresljivo govoril g. župnik Ivan Atelšek iz Stranic. Dragi Tonče, pozdravi tamkaj vse tovariše za katere je že rešeno invalidsko vprašanje! — Bodi Ti lahka zemljica!

Uradni del.

Službe. Uradni list z dne 21. junija t. l. razpisuje mesta jetniških paznikov in sicer pri okrožnem sodišču v Celju eno mesto, pri okrožnem sodišču v Mariboru sedem mest in pri okrožnem sodišču v Novem mestu dve mesti. Prošnje je vlagati do 20. julija t. l. direktno na omenjene urade.

Restavracija se oddaja na kolodvoru Kovin v Bački. Licitacijo razpisuje subotška železniška direkcija za dan 15. julija t. l. Zakup počne 1. avgusta 1924 in traja pet let. Pogoji so razvidni pri direkciji.

Iz uredništva. Naši dopisniki pošiljajo mnogo različnih pesmic v objavo. Navadno so brez posebnega pomena, zato je redakcijski odbor principijelno odklonil objavo pesmic, ki bi jemale samo prostor drugim važnejšim dopisom. Uredništvo pa tudi ne more vsakemu posebej odgovarjati na vprašanja glede dopisov, ker bi to stalo preveč poštne. Dotični naj blagovolijo vzeti to tem potom na znanje.

Odgovorni urednik: Ivan Vuk.
Tisk tiskarne Makso Hrovatin, Ljubljana.